

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

„Invățaturile războiului“.

— O modestă întrebare. —

Arad, 18 Sept.

Intr'o revistă bisericească cetim interesante amănunte cu privire la schimbarea, pe care actualul războiu a putut s'o producă în sufletele oamenilor. Mulți preoți sunt de părere, că sufletele credincioșilor au devenit mai bune, fiindcă cercetează mai mulți biserica, se împărtășesc cu sfintele taine și săvârșesc acte de caritate în măsură mai mare. Un preot romano-catolic mărturisește însă fără înconjur, că „numai cei loviți de nenorocirile războiului recurg la ajutorul mângăitor al bisericii, încolo oamenii au rămas răi, ca și înainte de războiu”. Cel ce vrea să privească adevărul în față și să fie scutit de amărăciunea desamăgirilor, va recunoaște, că mărturisirea din urmă nu este lipsită de orice temei.

Dintr'un raport de pe câmpul de războiu comunică autorul articolului însemnarea atât de elocventă, că „în preajma unui asalt soldații slovaci își scot cărțile de rugăciuni și se roagă, iar Ungurii își aprind pipa”.

Autorul care este o însemnată față bisericească având prilejul să pătrundă ca duhovnic în viața sufletească a soldaților bolnavi, pe cari i-a găzduit „la seminarul diecesan, în cel mai mare spital din Arad” — face și unele constatări, destul de măhnitoare pentru noi, comparând religiositatea soldaților slovaci cu a soldaților noștri. „Mai evlavioși erau Slovaci catolici, pe cari se vedea, că de acasă știu a se ruga... Ai noștri cetiau toată ziua cărțile de rugăciuni, dar prefereau *Visul Mai-*

chii Precești și peste tot cărți mistice. Înaintea chipului Domnului însă nu se știa ruga, decât se cereau la sfânta biserică, că acolo se roagă preotul pentru el și mai ales să audă cântările bisericești... țărani slovaci și soldați îngenunchiau cu cărțile de rugăciuni în mână în biserică, în pragul bisericii și pe la rugi. Semn că oamenii au educația internă religioasă. Erau și mulți răniți români, le-am dat o mulțime de cărți de rugăciuni și de cuprins religios. Le primeau cu emoție, dar nu se știa ruga, toți oftau după biserică, să asculte o slujbă dumnezească.

„Din manifestațiile acestea sufletești, cari sunt proba cum înțelege cineva religiositatea, se vede că la noi s'a făcut mai mult educație externă bisericească, adică rituală. Pentru el e numai o mângăere serviciul public, la care participă pasiv, iar nu o convingere vie activă și de viață dătătoare, iar *corporațiunile bisericești foruri de luptă egoistă*.”

„Nici nu se putea altcum, căci noi doar nici cărți de rugăciuni nu avem pentru popor ca el independent să se știe ruga lui Dumnezeu. Războiul a descoperit această scădere a noastră și s'a început scrierea cărților de rugăciuni, ce trebuie de acum înaintea sistematic făcut... *Inimile sunt acum deschise, vremea este a le cuceri*”... (Bis. și Școala nr. 35 pag. 256—7.)

Nu cercetăm dacă aceste constatări se pot generaliza la toți credincioșii bisericilor române, ori sunt numai niște fenomene locale, cari s'ar putea țărături la anume ținuturi, unde analfabetismul e încă la cârmă sau pe unde bântuie lipsa preoților vrednici și a școalelor cu limbă pe înțelesul poporului.

Considerăm ca îndreptățite reflexiunile

autorului, pe care îl prețuim ca bun pedagog, pătrunzător și îndrumător destonic al sufletelor încredințate lui spre educație creștinească. Știm că poporul participă pasiv la serviciul divin și că până acum nu s'a făcut decât prea puțin, sau nimic de tot pentru îndreptarea acestei scaderi, pentru scuturarea sufletelor creștine de sub povara somnolenței seculare și pentru trezirea lor la convingeri creștinești active și dătătoare de viață.

Dar dacă sunt acum, în urma zguduirii năprasnice, mai mult decât altădată *deschise inimile și dacă este vremea a le cuceri*, ne permitem o modestă întrebare:

Ce măsuri au luat ori intenționează a lua corporațiunile bisericești superioare, — acele „foruri de luptă egoistă” — în vederea unei propagande religioase sistematice, prin care să se poată cuceri în toate părțile inimile deschise acum și primitoare de convingeri creștinești active? Orice cucerire se poate face numai după un plan studiat bine și temeinic în toate amănuntele. Fără un astfel de plan, care să emaneze dela forurile superioare, rămâne să lucreze fiecare preot, cum îl taie capul, după priceperea, voința și putințele sau mai ales neputințele sale. Și astfel întreagă preoțimea va orbeca întru întunec ori se va pierde pe potecute răslete ca o oaste fără comandă.

După cât știm, nu de mult s'au fost adunat în ședință plenară membrii Consistoriului Metropolitan din toate eparhiile. Oare preoții dela sate fi-vor atât de fericiți să poată primi în curând planul stabilit de această înaltă corporațiune bisericească pentru lupta de cucerire creștinească, pe care ei doresc să o înceapă și să o poarte cu entuziasm, spre gloria bisericii și spre mântuirea poporului no-

Inimă...

— Fraților mei din războiu. —

Inimă tu ești urzită
 Ori din plumb, ori din granit:
 Cum mai poți purta durerea
 Ce de-o vreme te-a lovit?

Când tu ști că 'n deal, sub glie
 Tata prinde-a putrezi...
 Dragu-i dus în altă țară...
 De s'a ntoarce? — Cine ști?

Frații? — Unu-i șarj la tunuri
 Iar al doilea 'ntr'un spital
 Cel mai mic străin și jalnic
 Stă la post pe-al mărli mal....

Inimă, — un dram de carne —
 Multe răni ai mai primit...
 Astăzi văd: tu ești mal tare
 Decât ori și ce granit....

Livia Rebreanu.

Clopotele...

De Al. Ciura.

În turnul bisericești de peatră, clopotele prinseră a se șopti, când umbrele amurgului învăluiau lumea, cu vâlul lor cernit.

— Ați auzit — întrebă clopotul cel mic — ați auzit vestea grozavă, că de acum și pe noi ne vor duce pe câmpul de bătaie? Și glasul nostru, cu care chemam până acum pe oameni la rugăciune, se va schimba în țipet de pierzanie? Eu nu înțeleg, ce vor cu noi. Avem și noi graiul nostru, cum au toate vietățile din lume. De câteori moare vr'un copilăș, eu îmi ridic pentru întâia oră glasul și adese, când e odraslă de oameni săraci, îl petrec singur până la groapă. Îndată ce am pornit să glăsuiesc, oamenii se închină, și până departe în văile cele mai afunde, își dau seama toți creștinii, că s'a stins din lume un suflet de copil, luându-și sborul spre o altă lume, mai bună... Vântul duce departe glasul meu, până în creștetul dealurilor din zare, și ele îl repetă într'un ecou plin de dragoste. Ne cunosc oamenii; ne cunosc păraiele și dealurile de aici. Ce va fi de ei, când nu vor mai auzi glasul nostru și turnul va rămânea văduvit și mut? Ce va fi de ei, când își vor da seama, că glasul nostru sfânt s'a schimbat în țipet de mânie, improșcând, prin gura tunurilor,

moarte și pierzanie asupra vrășmașilor? Și asta să o facem noi, despre cari străbunii scriau:

— „Mortuos plango?”

— Linștește-te, băete, îi răspunse clopotul cel mijlociu. Copii de vârsta ta nu pot înțelege vremile grele, prin cari trecem. Soarta a rânduit să fim clopote, deși puteam fi, din capul locului, tunuri, sau obuze... Arama noastră se potrivea tot așa de bine și pentru așa ceva. Vorba e, ca omul să-și facă datoria cu cinste, ori unde l-ar pune. Să ne pară bine, că glasul nostru se aseamănă cu acela al oamenilor! Ne-am îndeplinit ohețarea în clopotnița satului? Ne vom îndeplini-o și pe câmpul de luptă. Binecuvântarea, ce s'a rostit asupra noastră, nu ne mai privește din clipa când, avșărlite în turnătorie, ne vom schimba în lichid fierbinte. Muncitori, cu mușchi de oțel, ne vor turna în forme noi, și vom vedea lumina zilei, sub altă înfățișare, ca tunuri, obuze, șrapnele... Ne vom face datoria și atunci. Glasul nostru nu va mai avea timbrul evlaviei, dar va avea pe acela al vitejiei! Nu vi s'a întâmplat niciodată, să auziți, târziu noaptea, bubuituri îndepărtate, ce cutremurâ pământul din temelii? Nu v'ați gândit atunci, că e glasul tunurilor, ce împarte miș și mii de morți în preajma lui, în vreme-ce noi stam în clopotnița părăsită, ca o neputincioasă aramă sunătoare? Ti-s dragi oamenii, băete? Ei bine,

stru?... Ori acele înalte corporațiuni bisericesti, caracterizate de autor ca „foruri de luptă egoistă”, socotesc că și-au făcut datoria deplin, dacă au anulat alegerea de protopop dela Iliia? Peste toate întăririle sau anulările alegerilor de învățători, preoți și protopopi ar trebui să primeze preocupățiunea satornică pentru duhul dătător de viață, pentru educația religioasă și morală, fără de care biserica e amenințată în existența sa.

Cuvintele Mântuitorului: „Marto, Marto te grijești și spre multe te silești, ci un lucru trebuie” vor suna ca o dreaptă muștrare pentru ceice fiind la cârma bisericii, văd numai probleme administrative de rezolvat și pierd din vedere acel „un lucru”, care trebuie bisericii mai presus de toate cele trecătoare.

Când ni-l vor da cei în drept și cei îndatorați a griji de această importantă și vecinică trebuință a sufletelor noastre?

Înțelegerea româno-bulgară.

D. Derussi la d. Radoslavoff. — Propunerile întârziate.

Chestiunea: se va înțelege România cu Bulgaria, — scriu ziarul bulgar, — preocupă de mult timp opiniunea publică bulgară. Nu este lucru ascuns pentru nimenea, că atât vreme cât România și Bulgaria stau departe una de alta, ele nu pot întreprinde liber nici o acțiune spre a atinge chestiunile lor de stat și din punct de vedere național. Lucrurile însă nu stau așa simplu, cum cred mulți.

Două chestiuni importante sunt la mijloc, cari îngreuiază posibilitatea unei bune înțelegeri: întâi, vine întrebarea: este decisă serios România, a se înțelege pe baza cedărilor reciproce teritoriale, făcând să cadă tratatul din București? și al doilea: se vor duce aceste două state cu unul din grupurile mari beligerante europene, cu care anume, sau se vor împărți între împărțita înțelegere și alianța puterilor centrale?

Întrebarea a doua predomină asupra celei dintâi. Și iată de ce. După ce au conservat până acum forțele sale prin neutralitate, nici România, nici Bulgaria nu poate să se arunce în focul cel mare numai pe motivul de simpatie. Un ase-

menea lucru ar contrazice ideea unei politice reale. În nici un stat balcanic simpatiile pentru o putere mare europeană nu sunt așa adânci, ca simpatiile la noi pentru Rusia. Cu toate acestea interesele vitale ale Bulgariei au impus, că ea să se ducă cu puterile centrale.

Odată decisă la asta, Bulgaria n'ar putea să se înțeleagă cu România numai pe comptul său propriu, adică, să se aranjeze chestiunea Dobrogei, lăsând pe România să se ducă contra puterilor centrale, pentru că, dacă Bulgaria așteaptă atingerea scopurilor sale prin simpatiile și ajutorul Austro-Ungariei și Germaniei, atunci orice lovitură din partea României dată acestor două puteri va fi o lovitură și pentru interesele Bulgariei.

Prin urmare rezolvarea întrebării întâia: cedări teritoriale reciproce între România și Bulgaria nu pot avea loc decât în cazul când vor cădea de acord asupra întrebării a doua.

Alțeva era, dacă înțelegerea româno-bulgară era făcută înaintea înțelegerii turco-bulgară. Atunci România putea influența și atrage pe Bulgaria cu sine, nu după ce a survenit acordul turco-bulgar.

În sensul acesta numai se poate interpreta rezultatul negativ al întrevederii dlui Derussi, ministrul României la Sofia cu d. Radoslavoff, ministrul președinte, întrevedere care a avut loc alaltăeri. D. Derussi a înțeles prea bine, că a venit cam târziu — scriu ziarul bulgar — cu propunerile despre o înțelegere, a cărei bază politică ar trebui să fie neutralitatea Bulgariei în caz când România s'ar duce contra puterilor centrale.

(Scara.)

Femeia și tendințele ei.

I.

De câțiva ani încoaci, feminismul a făcut progrese rapizi, se poate zice enorme, și multe chestiuni reținute și imposibile cu 20 de ani înainte încă, se impun azi și deadreptul cer studierea și aprofundarea lor. Tări, în cari femeia era ținută într'o atmosferă de subjugare au cedat degrabă noilor curente și obiceiuri și le-au recunoscut drepturi de oarecare independență.

Este remarcabil faptul că Japonia, Turcia, chiar China, au împrumutat usage europenești, cari abia cu 10 ani înainte, păreau sacrilegii. (În China, d. e. mme Chang a fondat înainte cu

5 ani un jurnal cotidian, care susține cu mult succes toate revendicațiile feministe). Evident însă, că aspirațiile feministe diferă după ținuturi, rassă și trebuie să țină seamă de tradiții, instincte și predispoziții, proprii fiecărui popor. Cu toate acestea, se poate spune că o singură idee generală previne acestei mișcări, al cărui caracter variază după fiecare țară. Fără deosebire de rassă, ideea dominantă de care sunt conduse feministele de pretutindeni este: libertatea mai vastă și un respect mai sincer al demnității femeiești.

Știm ce situație umilă și modestă era rezervată femeii din Orient. Nu numai exclusă cu desăvârșire din viața publică, lipsită de orice instrucție, dar sclava căminului, trăia ignorată și separată de lume supusă orbește jugului unui părinte sau soț. Semn semnificativ și recent încă în casele chineze, că stăpânul casei este care face onorurile. Era numai foarte rar ca femeia să fie admisă în apropierea soțului. Astăzi, este la ordinea zilei să prepare ea ceaiul și să ia parte la solennități mondene și nu mai este oprită de-a străluci în societate. Câțiva ani înainte se porniseră vii discuții, în cari feministele cercau să-și convingă compatriotele să adapteze haina europeană. N'au reușit însă îcu desăvârșire; totuș atâtă măcar, să abandoneze chignonul foarte neestetice în favorul coifurei japoneze mult mai feminine. Doctoresa Janki-Kiu, una dintre cele mai agile și energice reformatoare, căreia îi revine cel mai mare merit în jurul enormelor progrese în instrucția poporală, a pornit chiar și propaganda votului pentru femei.

Cel mai mare și incontestabil progres însă, l-a obținut feminismul în Turcia.

Timpul din urmă au abandonat rostul și odiul haremurilor și se știe bine, că n'au fost străine de revoluția care a ruinat despotismul lui Abdul Hamid. Nu se mai mulțămesc cu modificarea costumului lor, ci vor vieța europenilor, vor să se instruiască la fel cu femeile celorlalte state; cer loc în toate instrucțiile cu permisiunea de a frecventa universitățile și însăși ținta lor este viața publică de care le-a despărțit sclăvia școlilor. Este foarte interesantă aceasta deșteptare și trezire a energiei femeiești în sânul fatalismului oriental. Caracteristică este observarea unei scriitoare contemporane în legătură cu rapidele reforme obținute de femei în Turcia. Dacă întâmplarea nu mă făcea fiica occidentalului — spune celebra scriitoare — aș vrea să fiu o turcoaică; nu una din cele tinere de azi, modernă, ambițioasă, corsetată, diplomată și nemulțămăită, ci femeia Turciei vechi, dintre cele

și mie mi-s dragi; să mergem deci și să-i ocrotim pe ai noștri și pe câmpul de luptă, ca să vadă că nu ne-am uitat de ei nici acolo! Azi se prăpădesc mii de oameni în câteva clipe; se dărma catedrale strălucite și orașe, în câteva ore. Pentru ce să credem, că în acest măcel cumplit, avem numai noi privilegiul de a sta liniștiți la adăpost, privind cum totul se surpă de jur împrejur?

Mergem și noi și ne ridicăm glasul în mijlocul măcelului cumplit. Să ne bucurăm, că glasul nostru va fi și mai puternic atunci, luându-se la întrecere cu fulgerile cerului, căci tot străbunii scriau despre acest glas:

— Fulgura frango!

Clopotel cel mare, ascultă o vreme în liniște, pe urmă începu să glăsuiească și el.

— Aveți dreptate, băeți, în graba voastră tinerească, dar ascultați-mă și pe mine, căci alte vremuri s'au strecurat peste capul meu. Vremuri rele și vremuri bune — mai mult rele decât bune — dar ele s'au strecurat și eu am rămas! Înțeleg și duioșia băiatului care nu știe decât să glumească și să plângă; înțeleg și sburdălnicia flăcăului, ce-și cere partea lui de muncă, pe câmpul de măcel. Voi poate, că veți avea parte de el, dar eu nu!... Sunt și prea bătrân — și m'am obișnuit atât de mult cu locul meu din clopotniță, încât nu pot să-mi dau seama, ce aș putea eu folosi, dacă m'ar scobori iarăș și m'ar asvârli în turnătorie? Prefacerile aceste — cred eu — sunt numai pentru voi, cei mai tineri. Eu voiu rămânea la locul meu, căci

și inscripția veche, cu slave chirilice, din veacul al XVIII-lea, mă va îndreptăți să fiu adăpostit.

Voi veți merge și vă veți război, dacă datoria vă cere această jertfă. Și câtă vreme voiu rămânea singur, mă voiu strădui să vă înlocuiesc, în toate slujbele, ce le isprăveam până acum laolaltă. Știți bine, că glasul clopotelor se schimbă, după vremuri. Altul e glasul lor din Vinerea Patimilor, dela Înarmorântarea Domnului, și altul e acela din ziua Invierii! Altfel se tânguesc ele după un copil nevârșnic, după un om de rând, și după un creștin vrednic, care a ținut la podoaba casei lui Dumnezeu!

Îmi voiu modula și eu glasul, după acela al vostru, de câte ori va cere trebuința și oamenii nici nu vor băga de seamă, că voi sunteți de parte. Mai e un lucru, care mă mângăie: cum am zis, alte vânturi au trecut peste capul meu. Am mai văzut destule răsmitițe și răutăți, desfășurându-se acolo... jos... unde stăpânește întunerecul...

Și când glasul tunurilor amuția, venia iarăș rândul nostru. Oamenii învrăjbiți de mai nainte se închinău oucurnici, când noi îi chemam la rugăciune. Îi priveam cu adevărată dragoste, cum urcă colina, în haine de sărbătoare, cu fețele luminate de o întrebare plină de măhnire: oare pentru ce se sfășie oamenii ca fratele codrului, când ar putea trăi așa de pașnici alături, zilele, numărute ce le au, în viața lor cu așa de puține bucurii?

Pe urma vijeliei ce s'a descărcat deasupra lor, ei sunt mai buni și mai iertători, căci suferințele ce le-au îndurat i-au înălțat sufleteste.

Ei înțeleg atunci, cât de zadarnice sunt pornirile rele ale firii omeniești și cât de mic e omul în fața vijeliei de patimi, când îi dă frâu liber și pe urmă nu o mai poate opri.

Să-i vezi atunci, cum se pun pe lucru! Ogoarele stropite cu sânge aduc roade mai îmbelșugate... cei cu dare de mână sunt mai milostivi ca cei săraci... oamenii revin la calea adevărului, ca după un vis urit.

Să nu se tulbure deci sufletul nostru, dragi tovarăși! Eu voiu rămânea la postul meu și voiu vesti și în aceste zile de pierzanie, dragostea deapropelului, chemând pe oameni să se închine în lăcașul cel sfânt.

Vijeliile, — oricât de grozave ar fi ele, — vin și trec, dar din cuvintele Evangheliei nu se va schimba nici o slovă, până la capătul veacurilor.

Va veni vremea, când iarăș vă veți întoarce în clopotnițele voastre și, adevăr zic vouă, va veni vremea, când tunurile vor amuți pe veci. Ele vor fi duse atunci la turnătorie, ca să fie schimbate în clopote, ce vestesc dragostea dintre oameni și mărirea lui Dumnezeu.

Să nu uitați vorba mea; să nu uitați, că datoria noastră este, să chemăm pe oameni la adevărata viață, cum spun bătrânii în înțeleapta lor vorbă:

— Vivos voco!

atașate cu desperare tradițiilor și obiceiurilor. Pentru că, nimenea și nicăieri nu cunosc femeia ca în Orient. Nu este idealizată, e adevărat, nici neglijată însă și brutalizată. Turcul își tratează femeia cu o cuminenție precugetată și calmă, proprie rassei lor. El știe bine, că o muncitoare n'are zor în același timp să fie femeie. Ii lasă dar răgazul să trăiască crescându-și copiii. Când turcoaca va fi adaptată cu totul vieții occidentale, femeia musulmană va regreta viața primitivă de altădată, îndulcită prin covoare, perinițe și bomboane.

Au un fond de adevăr cuvintele astea, este prea de vreme de prezis. Sunt mult prea vaste și active cărările pe cari au pornit principiile feministelor și în Orient. Și-i foarte lămurită voința și energia cu care femeia Turciei a primit să-și scuture jugul moș strămoșilor, și-a adoptat în rând cu femeile celorlalte state toate nuanțele ce-a prins feminismul în dezvoltarea lui de pași giganti.

Idealul social de care este condusă mișcarea femeilor — fără deosebire aceiași în toate statele — trezesc aceleași scopuri și sunt conduse de aceleași reforme. Mijlocul însă pentru realizarea și punerea lor în practică, diferă după obiceiuri și temperamentul fiecărui popor. Individualismul anglo-saxon, fortificat prin cultura protestantă a secolilor, învalue problema feministă de un oarecare misticism ce-l găsim exprimat în mișcarea sufragetelor. Fapt foarte ciudat, că acest popor pozitiv de altfel, a produs mișcarea bine cunoscută a sufragetelor, care mișcare se poate numi cu drept cuvânt un apostolat aproape religios, nefiind lipsit de caracterul exaltației, având cu toate astea mult fond sentimental.

Diversele tendințe s'au manifestat întotdeauna foarte sincer în toate congresele internaționale feministe. Toate delegatele au fost întotdeauna de acord asupra principiului votului feminin; în același timp însă, unele dintre ele aprobau exaltația eroică și curajul sufragetelor, iar altele desaprobuau tactica lor escisivă.

Astfel se verifică o lege ilustrată de istorie. Nouile doctrine se impun prin luptă și violență opoziții. Înainte de a învinge trebuie date probe de vitalitate. Sufragetele britanice ale căror excese sunt extreme și violențele nepoliticoase, probează forța și rezoluția unei minorități. O vorbă de a lui Renan: nu minoritățile sunt cari dau marile revoluții!

T. B.

Situația în Balcani.

— Din presa italiană. —

„Corriere della Sera” întărește știrea că reprezentanții diplomați ai împătritei înțelegeri la Sofia vor prezenta în curând guvernului bulgar, o nouă notă prin care i se va face cunoscut răspunsul Serbiei și se vor înainta propuneri, ce vor alcătui o bază temeinică pentru un acord definitiv.

Ziarul adaogă că se cuvine să așteptăm în deplină liniște rezultatul acestui nou demers.

Pe de altă parte din Sofia se telegrafiază ziarului „Corriere della Sera” că activitatea Germanilor în Bulgaria este în toată ei și găsește un teren foarte prielnic.

Correspondentul, după ce a pomenit de telegrama cu care d. Monciloff vice-președintele Sobraniei, a felicitat pe împăratul Wilhelm pentru succesele din urmă raportate de armatele germane împotriva Rușilor, povestește că noul ministru de război bulgar vorbind cu unii prieteni politici cari își arătau speranța că Bulgaria va îmbrățișa numaidecât cauza germană, le-ar fi răspuns următoarele:

— Victoriile germane nu au fost până acuma așa de importante, încât să ne facă să socotim că a ajuns momentul a trece de partea Germaniei.

În sfârșit, după toate semnele, adaogă correspondentul numitului ziar, convingerea mea este că chiar dacă răspunsul Serbiei ar fi, după cât se afirmă, pe deplin favorabil, Bulgaria se va hotărî cu greu să se lepede de neutralitatea sa ca să lupte alături de armatele quadruplei. Germania are în Bulgaria rădăcini prea

adânci pentru ca partidele rusofile din țară, cu toate că foarte puternice ca număr, să le poată tăia.

Dacă răspunsul Serbiei e privit ca satisfăcător de către puterile înțelegerii și dacă, cu toate acestea, Bulgaria îl va găsi neindesultător, atunci trebuie s'o lăsăm pe Bulgaria arbitrară a destinului său, ajutând pe Sârbi. Serbia și-a făcut datoria, iar puterile înțelegerii sunt moralicește obligate să o susție în lupta legală pe care va fi silită s'o dea.

Nu cred că celelalte state balcanice se vor mișca în curând atât într-o direcție cât și într'alta. Ele vor aștepta desfășurarea evenimentelor. Serbia nu trebuie să fie lăsată singură.

Totul ne face să prevedem că, cu tot eroismul său, Serbia nu se va putea împotrivi multă vreme năvălirilor, iar zdrobirea ei ar fi o lovitură prea grea pentru toate puterile quadruplei și ar pricinui o prea adâncă perturbare în toată peninsula balcanică. Ajungând Serbia, înțelegerea se va ajuta pe sine însăși. În adevăr nu mai există o armată franceză, una engleză, una italiană și așa mai departe, dar o singură oștire care se războiește pe diferitele câmpuri de luptă. Dacă austro-germanii vor concentra eforturile lor pe teatrul sârbesc de luptă, urmează ca aliații Serbiei să-i aducă ajutoarele trebuincioase pentru rezistență, după cum Franța le-a adus Belgiei.

Acestea vor folosi și la lămurirea situației încrâcate din Balcani.

În ziua în care Bulgaria, România și Grecia vor vedea trupele puterilor apusene că se alătură de armata sârbească spre a stavili năvălirea armatelor austro-germane, atunci și nu mai atunci toate șovăirile și toate târăgănările vor înceta, iar toate rădăcinile germanismului pripășite în teritoriul balcanic vor fi tăiate de odată.

Pressa italiană comentând acordul turco-bulgar e unanimă în a observa că el nu implică din partea Bulgariei o atitudine ostilă quadruplei.

Dacă Turcia cedează acea zonă care pentru Bulgaria constituie o necesitate absolută de existență, pentru că îi asigură libera comunicație cu marea, Turcia o face pentru a nu o vedea smulgându-i-se din mână de către Bulgaria, într'un moment, când armatele turcești sunt atât de greu angajate în Dardanele.

Faptul că Turcia a cedat atât de lesne simple amenințări bulgare departe de a însemna o aderare a Bulgariei la politica puterilor centrale, este, dimpotrivă, cea mai vădită dovadă, de situația foarte grea în care se găsește Turcia pe frontul de luptă dela Dardanele.

Aniversarea luării Griviței.

Serbarea dela Bat. 2 vânători. — Cuvântarea M. S. regelui. — Donația și scrisoarea M. S. reginei Elisabeta adresată batalionului.

București, 16 Sept.

Ofițerii și soldații batalionului 2 vânători, au sărbătorit Duminecă dimineața în mod deosebit aniversarea a 38-a, a căderii Griviței, la care soldații acestui batalion în 1877 au luptat vitejește.

Serbarea a avut loc la orele 9 dimineața în prezența M. S. regelui care a venit însoțit de d. maior Florescu, a dlor comandor Grațoski aghiotantul de serviciu și trimisul M. S. reginei Elisabeta, proprietara batalionului 2 vânători, I. I. C. Brătianu prim ministru și ministru de război, general Perticari, general Cottescu comandantul corpului II, general Paraschivescu comandantul diviziei a III-a și P. C. Arhimandrit Iuliu Scriban.

M. S. regele la sosire a fost întâmpinat de d. lt.-colonel Dabija, comandantul batalionului, care i-a prezentat raportul.

După prezentarea raportului M. Sa a trecut țtupa în revistă, care în urmă s'a constituit în careu pentru rugăciune.

P. C. arhimandrit Scriban a oficiat un serviciu religios pentru odihna sufletească a ofițerilor și soldaților căzuți la 30 August 1877, în marele asalt pentru luarea Griviței.

După oficierea serviciului religios P. C. arhimandrit Scriban a ținut o cuvântare, relevând ma-

rea însemnată a zilei de 30 August 1877. P. C. Sa a adus prinos de lauda ofițerilor și soldaților, cari cu prețul vieții lor au eucerit reduta Grivița.

D. lt.-colonel Dabija, comandantul batalionului 2 vânători, a rostit de asemenea o cuvântare priuitoare la însemnătatea zilei de 30 August 1877.

Dsa a amintit trupei de marele erou dela Grivița, generalul Candiano-Popescu, comandantul batalionului 2 vânători, în ziua de 30 August 1877, pe care-l dă pildă pentru toți militarii.

După cuvântarea dlui colonel Dabija, M. Sa regele a împărțit premii ofițerilor și gradelor inferioare cari au participat la concursul de tragere.

În urmă Maj. Sa a primit defilarea trupel, sub comanda A. S. R. principele Carol. După defilare Maj. Sa regele, s'a dus pe platoul din apropierea batalionului, unde a privit la exercițiile secției de mitraliere trase de câni, executate sub comanda dlui locotenent Orășanu.

La orele 10 jumătate, M. S. regele însoțit de A. S. R. principele Carol, d. Brătianu și ofițerii superiori au vizitat cazarma și cazinoul batalionului, a cărui inaugurare s'a făcut ieri.

D. lt.-colonel Dabija a arătat că noul cazinou care se inaugurează, se datorește inițiativei și fondurilor donate de M. S. regina Elisabeta.

Dsa a închinat un pahar de șampanie în sănătatea M. S. reginei Elisabeta.

Cuvântarea M. S. regelui.

M. S. regele răspunzând toastului dlui lt.-colonel Dabija, a rostit următoarea cuvântare:

Ofițeri,

Fie ca acest cazinou, să fie un loc de odihnă și recreație după muncă și un cuib de adevărată camaraderie.

Să trăiască batalionul 2 vânători, regina Elisabeta.

Scrisoarea M. S. reginei Elisabeta.

D. comandor Grațoski aghiotantul și trimisul M. S. reginei Elisabeta, a înmănat dlui lt.-colonel Dabija, un dar și o scrisoare autografă a M. S. reginei Elisabeta.

Darul constă într-o tavă de aur și un vas tot de aur pe care M. S. regina Elisabeta l'a primit dela nașa Sa regina Elisabeta a Prusiei, prințesă de Bavaria soția regelui Wilhelm al IV-lea, regele Prusiei când a botezat-o.

Scrisoarea adresată dlui locotenent-colonel Dabija, are următorul cuprins:

Dragul meu comandant,

Mă bucur, de a vă trimite pentru marea zi a luării Griviței, frumosul dar pe care mi l'a făcut regina Elisabeta a Prusiei, prințesă de Bavaria, soția regelui Wilhelm al IV-lea, cu ocazia botezului meu, cu nașă.

Când l'am dăruit singurei mele copile, Maria, s'a gravat și inițiala „M” pe cupă și pe tarturie.

Elisabeta.

27 August 1915.

M. Sa regina, la nașterea unei sale fiice principesa Maria, îi dăruise vasul pe care l'a donat Duminecă batalionului 2 vânători, în semn de deosebită iubire ce o poartă batalionului său.

Donația M. S. reginei Elisabeta a făcut o deosebită bucurie ofițerilor batalionului 2 vânători.

La orele 12 a. m. a avut loc o masă comună la care a luat parte: M. S. regele, A. S. R. principele Carol, d. I. Brătianu, ofițerii generali prezenți și toți ofițerii batalionului 2 vânători. După masa comună, a avut loc, reprezentarea unei reviste militare cu cuplete scrisă de A. S. R. principele Carol, în colaborare cu mai mulți ofițeri.

Revista a fost jucată de mai mulți ofițeri împreună cu A. S. R. principele Carol.

M. S. regele s'a retras la orele 2 d. a.

Duminecă dimineața o delegație de ofițeri și soldați din batalionul 2 vânători, s'a dus la cimitirul Bellu, unde a depus o jerbă de flori pe mormântul generalului Alex. Candiano-Popescu.

S.

După noi!

„So begann eine Bewegung die in anderen Ländern seit Langen eingesetzt hatte, die Volkskunst ward zu einem Born, aus dem die Kunst der Städte schöpfte”. (Deutsche Volkskunst, Buntstickereien. „Die Kunst” August).

Groznică furtună care s'a deslănțuit peste noi, a adus și până azi schimbări radicale în modul de gândire al popoarelor. Oamenii devin mai serioși, și tot ceea ce nu servește lupta pentru susținerea ființei etnice a poporului, tot ce este gol, chiar de ar fi interesant, ca futuristii, expresionistii, cubiștii, nebuniștii etc., pierde azi dreptul la viață. În căutarea naționalului s'a început în Germania propaganda pentru textile naționale cu ornament național. *Ideia este pornită* (lucru ce se poate dovedi cu date) *dela femeile române*. „Trebuie să punem mare pond pe dezvoltarea industriei noastre de casă”, s'a zis în anul 1886 în Deva, *Carmen Sylva* a îmbrăcat portul românesc, au apărut albume, *Smigelski* a introdus ornamentul național în biserică și așa a prins din schinteia noastră focul, și la Slovaci, și la Maghiari și mai nou la Germani.

Este interesant că „*Die Kunst*”, cea mai de frunte revistă de artă germană, recunoaște chiar că: „în alte țări este mișcarea asta de mult pornită”. De Români nu știe articolul nimic, ba zice „die prächtigen slawischen und orientalischen Muster, die man in den letzten Jahrzehnten bevorzugte, haben das Auge genügend an Farbe gewohnt, um die Buntheit unserer ländlicher Erzeugnisse zu schätzen”. Cine nu știe ce s'a vândut și se vinde și azi sub numirea de lucru slav, oriental, bulgar etc. La Hausindustrie Bazar din Viena și acuma sunt în vitrină cusături românești cu eticheta „Bukovina Handarbeit”! Măcar pentru noi e important a ști că noi le-am „pregătit ochii” și am fost astfel măestril Apusului. Să nu se zică, că condițiile cari împun azi Germaniei curentul naționalist, erau date la Români de mult, și ceea ce am făcut noi este dezvoltare firească cam așa ca și mișcările reflexe.

D'apoi toate sunt așa de simple dacă-s rezolvite. Problemele deslegate nu mai sunt probleme!

Dacă a *trebuie* să facem ceea ce am făcut, asta nu scade meritul. Faptul că am știut dela noi înșine, să facem ce a trebuit să facem, arată genialitatea unui popor de elită. Și sunt interesante și pline de învățătură experiențele pe cari le fac Germanii azi. Ornamentul lor „național” nu se mai găsește la sate, ci numai în muzee. Fabricile au sugrumat și distrus cu un „Gründlichkeit” propriu Germanului tot ce era național la sate, iar azi s'a pornit vânătoarea prin muzee.

Motivele naționale germane „despre cari însă mulți cred că nu sunt originale, ci-s numai import” sunt de fapt identice cu motivele „corcite” cusute în aur, a le bănățencelor, ele seamănă cu motivele „Mezökövesd”, cu cele slovacăști, cu cele turcești, țiroleze, poloneze, rusești etc. Unii esteticieni nemți cred că pretutindeni este vorba de import oriental, adus la Burg, și răspândit cu timpul în orașe, de unde s'a popularizat apoi. Lucrul pare să se fi petrecut de fapt cam așa.

Pe noi ne interesează mai mult dacă ornamentul acesta „cortit” combătut în Banat, este românesc, turcesc sau nemțesc? Multe indicii mă făceau să cred că acest ornament este turcesc. Nu găseam însă explicarea, cum de este izolat? Cum de nu-l găseam în România care a avut mai mult a face cu Turcii?

Cu influința germană se explică ușor lucrul.

În Banat Svabiți de azi nu mai poartă concieri cusute cu aur, nici năframe cu cusături — dar ar fi de mare importanță a dovedi că nici la venirea lor în Banat nu le aveau.

Un lucru este sigur. Chiar și cele mai vechi case svăbești în unele colonii (b. o. Bacova) au fruntarii cu ornament în ștuc, motive înrudit cu cele amintite în textile. Nu mai încap îndoielă că fruntăriile de pe Luncă (Lugoj—Buzias) arată cu toată polichromia lor, caracteristică Românilor bănățean, influența svăbească. Nu mai amintesc de poalele înfoiete cari copiază evident portul svăbesc. Și faptul că în jurul comunelor svăbești este acest ornament cecit mai răspândit, este important.

Ornamentul cojocarilor este înrudit, dar poartă curat caracterul turcesc. Interesant este că săteanul a botezat ornamentul acesta probabil german, „pișărău”. Fixez cuvântul acesta numai pentru valoarea lui psihologică. Motive cari sunt proprii sufletului nostru au numiri alese: „floarea mă-

rului, calea robului, cale 'ncurcată, cruce 'n patru, pușori, etc. Nicăiri numiri batjocoritoare. Numai motivele astea-s „pișărăe”. În judecata lui nestricată țărânul vede că-i ceva „rău” și totuș cine va explica cum s'a menținut și se menține acest ornament?!

Dacă și trebuie să recunoaștem că aceste motive nu sunt românești, (mai departe nu ne prea interesează) cu atât mai mult mă surprinde că unii mai cred și azi că ornamentul geometric care este produsul nostru original, ar fi înrudit cu ornamentul slav, oriental și nordic. O vreme credeam și eu, fără să fiu însă convins. Lucru stă cu totul altfel. Ornamentele străine, geometrice, se bazează mai toate pe principiul umplerii unei suprafețe prin *coordonarea* motivelor mai des fără privire la măsură, ((Mass-stab) până când ornamentul geometric românesc respectă strict măsura și are ca principiu subordonarea motivelor în simetrie sau euritmie. Cât de frumos se poate stabili asta b. o. în Bucovina comparând ornamentul românesc cu cel rutean.

Un popor mare și puternic azi, Germanii simt nevoia emancipării naționale în industrie. Pentru noi cari suntem mai strânși cu ușa să nu fie bătut ceasul?

Viena.

Al. S. Iorga.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 17 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: Rușii au încercat prin contraatacuri să contracareze efectul atacului despre care am raportat ieri că l'am executat la nordost de Buzaz în flancul dușman, dar l'am respins. Artileria noastră a distrus cu acest prilej un automobil panțerat al dușmanului. Din cei trei ofițeri, cari erau în automobil, 2 au murit, iar al treilea rămânând neatins l'am făcut prizonier, iar soldații au murit de asemenea, afară de un șofer, făcut prizonier. Dealminteri în Galiția orientală și pe frontul oriental luptele au slăbit esențial. Situația e neschimbată aci. Dușmanul văzând că în acest sector nu ajunge la rezultat, a început să atace mai nou cu o atât mai mare violență trupele noastre cari luptă pe teritoriul triunghiului de cetăți. Luptele ce s'au început ieri aci încă nu s'au terminat. Dealungul râului Szezana nu se semnalează nimic nou.

Pe frontul italian: Pe frontul din Tirol au avut loc ieri iarăș în numeroase puncte lupte de artilerie. Ieri după amiază focul dușman îndreptat împotriva platoului Lafraun și Vielgereuth s'a potențat. Azi, după miezul nopții o infanterie dușmană mai numeroasă a atacat pozițiile noastre pe Monte Coston și la nord de acest munte dela graniță. Am respins aceste atacuri pricinuindu-i dușmanului pierderi ponderabile. În regiunea de graniță din Carintia artileria italiană a desfășurat o vie activitate mai cu seama împotriva regiunii Tarwis; această localitate, mai cu seamă spitalul din ea dușmanul a bombardat-o din pozițiile sale din apropierea pasului dela graniță Sondogne, cu tunuri cari duc la mari distanțe. Pe frontul litoralului, dușmanul a reînceput cu atacurile sale împotriva sectorului Flitsch. Mai multe atacuri italiene le-am respins, dar luptele continuă. Mai în jos dealungul Isonzoului până la capul de pod dela Gorizia a stăpânit liniște relativă. Câteva localități la sud de Gorizia și marginea sudvestică a platoului Doberdo au fost viu bombardate de artileria italiană. La vest de Sanmartino am respins încercările Italianilor de a se apropia de pozițiile noastre.

Berlin, 17 Septembrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: În Champagne, la nordvest de Perthes am cucerit prin atacurile noastre cu granate de mână o parte de tranșeu din pozițiile înaintate ale Francezilor. Am respins un contraatac.

Pe frontul oriental: Grupul mareșalului Hindenburg: La sud de Dünaburg am ajuns la șoseaua dintre Widsy-Godnischki-Komai. Widsy l'am ocupat azi dimineață după o luptă violentă. La ost de Olyte-Grodno situația esențială nu s'a schimbat. Râul Szczara l'am trecut la localitatea cu același nume.

Grupul prințului-mareșal Leopold de Bavaria: Trupele noastre au forțat trecerea peste Szczara în mai multe locuri.

Grupul mareșalului Mackensen: La nord de Pinsk am curățit de dușman regiunea mlăștinoasă.

Pe frontul sudoriental: Dela trupele germane nu se semnalează nimic nou.

Constantinopol, 17 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul dela Dardanele: Nici o schimbare în situație. În sectorul Anaforta, artileria noastră l'a împiedecat pe dușman ca să-și termine șanțul ce-l săpa împotriva aripei noastre dela dreapta. Un torpilor, care se apropia de Salzik a fost silit de artileria noastră să se retragă în grabă. Bateriile noastre de țărnam au bombardat cu eficacitate pozițiile dușmane din regiunea Sedilbahr. În noaptea spre 15 Septembrie un detașament al nostru care făcea recunoaștere pe țărmul canalului Suez, la 5 klm. spre sud dela El-Kantara, a deschis focul asupra unui vapor dușman, care transporta muniție pe canal. O companie dușmană, care s'a întranșat în apropiere de El-Kantara a fost neîncetat neliniștită de atacurile noastre. În noaptea spre 10 Septembrie un alt detașament de recunoaștere al nostru a distrus cu explozii de dinamită stațiunea radiotelegrafică care se găsea lângă canal, la ost de Adshigul. Pe fronturile celalalte nici o schimbare.

Ministrul Tonceff despre relațiile româno-bulgare.

Sofia. — *D. D. Tonceff, ministru de finanțe, șeful partidului junilor liberali, unul din cei mai versați în politica statelor balcanice, primind pe d. N. Batzaria, fost ministru și senator în Turcia, într'o lungă convorbire, s'a exprimat în modul următor despre relațiile româno-bulgare:*

„La noi popor și guvern doresc o adevărată și sinceră prietenie cu România, pe baza cedărei reciproce. Dacă această prietenie era stabilită până acum, România putea în momentele de față să fie mai liniștită asupra politicii sale proprii, așa cum ea credea de cuviință a o conduce. Timpul însă n'a trecut cu desăvârșire. O înțelegere ar putea fi stabilită ori și când, atât în interesul Bulgariei cât și în interesul României”.

Grecia izolată.

Atena. — Ziarul „*Patris*”, venizelozist, constată că *situația Greciei e foarte precară*. Dacă politica lui *Gunaris* a produs un adevărat dezastru pentru marina greacă, ce va fi când ea va lua poziție ostilă înțelegerei? Pe mare cum va putea oare Germania să apere pe Grecia? Umi-lirile sunt oare suficiente pentru a-ți dobândi un prestigiu?

Într'un articol „*Splendida izolare*”, ziarul „*Messenger d'Athènes*”, vorbește cu multă amărăciune de izolarea Greciei în aceste timpuri când cele mai mari puteri lucrează prin alianțe. Situația Greciei e aproape aceeaș ca la 1897.

„*Etnos*” se ocupă de aceea ce Grecia ar putea să câștige eventual și spune că *Grecia și-a pierdut acum orice speranțe, în privința vre-unui câștig din acest conflict, deoarece marea clipă a trecut. Nici înțelegerea și nici Germania nu sunt dispuși să recunoască vre-un avantaj pentru Serbia*.

Fortă covârșitoare rusești în Volhinia.

Budapesta. — Corespondentul lui „*Pester Lloyd*” scrie de pe câmpul de război: În regiunea cetăților din Volhinia sunt în curgere lupte mai mari. Din teritoriul fortificat al cetății Rovno înaintează puternice rezerve rusești și în mai multe puncte au început lupta cu cea mai mare violență. Preponderanța rusească a sporit astfel în mod extraordinar. Se pare că Rușii și-au concentrat acum operațiunile pe frontul din Volhinia. În Galiția orientală, atacurile rusești slăbesc tot mai mult și din aceasta se poate concluda, că Rușii în urma pierderilor mari, cari le-au avut și văzând că ofensiva lor e fără nici o perspectivă, au renunțat să mai forțeze liniile Siretului, ci cu tot prețul doresc să forțeze o decizivă în Volhinia. Trupele noastre dovedesc în condițiuni grele un eroism admirabil.

Se începe ofensiva franceză.

Genf. — Corespondenții de război francezi au primit informațiuni, că în consiliul ținut în Calais s'a hotărât executarea unor noi planuri pe frontul occidental. La executarea nouilor planuri se va proceda imediat și nu se mai

asteaptă sosirea ajutoarelor pentru întărirea trupelor. Aceasta hotărâre s'a luat la îndemnul Italianilor și al Rușilor, cari au obținut ca statul lor major să ia parte în conducerea operațiunilor de pe frontul occidental.

Deplasări de trupe la granița elvețiană.

Berlin. — „National Zeitung” anunță că după ziarele elvețiene, deplasările de trupe la granița elvețiană continuă. Franța a înăspriț cenzura pentru telegramele ce pleacă spre Elveția, ceea ce s'a făcut de sigur în vederea mișcărilor de trupe franceze la granița Elveției. Câteva ziare elvețiene desmint categoric aceste știri.

Pressa italiană și noua ofensivă germană în apus.

Roma. — Ziarul „Tribuna” primește din Londra din sursă demnă de încredere confirmarea intențiilor Germaniei de a încerca o ofensivă puternică pe frontul occidental, rechemând o parte din trupele din Rusia. De fapt se constată în Belgia sosiri însemnate de trupe cari au servit în Galiția și Polonia, toate trupe de formațiune nouă compuse din elementele cele mai tinere. Pentru această ofensivă care este de prevăzut că se va desfășura în plină toamnă, Germanii au construit căi ferate electrice cari se respiră din Dixmunde în toate direcțiile și cari vor fi întrebuințate numai pentru nevoile armatei.

D. Busche la d. Em. Porumbaru.

București. — *Exceleța Sa von dem Busche, ministrul plenipotențiar al Germaniei, a fost primit în audiență de către d. Em. Porumbaru, ministru de externe român.*

Trecerea prin România a unor ofițeri turci răniți.

Giurgiu. — Cu vagonul de 1.30 p. m. au sosit în Ramadan 17 ofițeri și 30 soldați turci, cari au fost răniți la Dardanele. Cu trenul de 2 ofițeri au plecat spre București. Ei merg în Berlin spre a-și căuta sănătatea unii având răni cari necesită amputări.

Situația în Albania.

Roma. — Se află din Valona că din ordinul lui Esad Pașa 35 de răsvrațiți au fost spânzurați în piața din Durazzo; 80 de rebeli au fost puși în libertate provizorie și alți 15 grațiați. În caz de recidivă cei din urmă vor fi condamnați de-a dreptul la spânzurătoare.

Furt în depozitele militare din Tunis.

Lugano. — Ziarul „Giornale d'Italia” află din Tunis că, la o inspecție făcută în depozitul de arme, și metale autoritățile militare franceze au constatat că mari cantități de puști, aramă și plumb au fost furate și trimise dincolo de frontiera tunisiană, în Lybia.

Generalul Russky despre amenințarea Petrogradului.

Lyon. — Generalul Russky interviewat de corespondentul ziarului „Times”, și-a exprimat părerea, că nu e nici un pericol pentru Petrograd, deoarece situația armatei rusești se ameliorează pe fiecare zi, atât în privința obuzelor, a armelor, cât și a trupelor proaspete.

Pe de altă parte teritoriul dintre Petrograd și frontul actual, prezintă pentru armata germană obstacole fără de număr.

Ce cere Serbia?

Viena. — Ziarul „Tribuna” din Milan află din Atena, că Serbia, în răspunsul înaintat împătritei înțelegeri, cere menținerea frontierei comune cu Grecia, intervenția armatei bulgare în favoarea Serbiei și stabilirea unei frontiere strategice între Serbia și Bulgaria, pe baze mai solide de cum prevede tratatul din 1912.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 18 Sept. 1915.

Contesa nu m'a recunoscut...

Contesa nu m'a recunoscut. Purtam opinci și cuțit în brâu și în măneca borangicului îmi cususe viața de ogor firile ei roșii... Și purtam toiag în mână și nu spuneam: bon jour Contesse și nu șezui plictisit pe canapeaua de mătase ca să admir gobelinuri.

Contesa nu m'a recunoscut. — De unde vii? m'a întrebat...

— De lângă malurile Senei și ale Gangelui.

— Și ce-ai adus în straiță?

— Flori vestede și cărți prăfuite, pe cari le arunc în foc!

— Și unde te duci, unde vrei să te duci?

— Mă duc în munte și voiu șede pe o stâncă și voiu asculta cântarea pădurei. În ochii cerbilor este lumina nevinovată a blândetei și nu în ochii de femeie...

— Și niciodată n'ai băut Cointreau, n'ai purtat pantaloni croiți la Léon, n'ai sărutat pudra de pe fața actrițelor, n'ai visat pe terase de cafea admirând natura într'un palmier singuratec?...

— Oh, contesă, dar nu mă recunoști? Am fost și eu cântărețul vostru, m'a frizat și pe mine viața, v'am făcut temene în frac purtând în butonieră crinul lui Bourbon, vorbeam și cu spirit și îți făceam curte de argint — și botezatu-m'a și pe mine Parisul... Și ce-mi

Emil Isac.

* **Prima româncă dentistă în Ardeal.** Domnișoara *Elena Bălan*, orginară din Jebel (comit. Timiș), a obținut cu succes diploma de dentistă, și după o practică de câțiva ani la Arad, a plecat să-și desăvârșască studiile în dentică la Viena. Ii urăm succes.

D. Const. Dissescu fost ministru de culte, întorcându-se din Viena, unde și-a căutat de sănătate împreună cu dna, s'a oprit Joi și la Budapesta, unde a petrecut câteva ore în societatea dlui Augustin Paul, secretarul general al Consulatului român. Cu trenul de 9.35 seara, și-a continuat călătoria la București.

Sublocotenentul A. Ganea în prinsoare rusească. Redactorul nostru a primit din partea inimosului român d. subloc. *Adrian Ganea*, prizonier în Melenki, guv. Wladimirskă (Rusia) următoarele scrisori:

Melenki, 15 (28) August 1915.

Dragă dle S...!

E seară. Pe cerul senin plutește fermecătoarea lună și prin frunzișul arinilor îmbătrâniți se strecoară tainic adierea lină a vântului de vară. Privesc în zare, unde-mi este ascunsă toată fericeala... și aud un cântec duios: „In der Heimat, in der Heimat, gieb's ein Wiedersehen!” (In patrie, în patrie va avea loc o revedere!).

Vai, oare când și între ce împrejurări, oare așa cum am dorit eu: cu sărbătoare și lacrimi de bucurie?

Te salut cu drag

Adrian.

Melenki, 15 (28) Aug. 1915.

Dragă dle S...!

Departa în străinătate aștept momentul când să revăd iarăși ochii senini ai copilei despre a cărei soartă nu mai vorbește nici adierea lină a vântului de seară și nici freacă frunzișului nu-mi mai șoptește despre of-tările ei.

Cu drag

Adrian.

Neînțelegeri economice între Bulgaria și România. Citim în ziarul comercial „Argus” din București: Guvernul bulgar a luat măsura ca din mărfurile cari trec în tranzit prin Bulgaria, 30 la sută să fie reținute pentru trebuințele bulgare. În consecință din mărfurile sosite la Salonic cu destinație pentru România și cari tre-

buiau să tranziteze prin Bulgaria, autoritățile bulgare au început să rețină 30 la sută. Guvernul român nefiind de acord în această privință, a dispus deocamdată ca din mărfurile tranzitate prin România pentru Bulgaria să se rețină deasemenea o bună parte, până când o înțelegere se va stabili asupra acestei chestiuni între cele două guverne. Bulgaria afirmă că vr'o mie de vagoane cu mărfuri bulgare sosite în România pentru a fi tranzitate în Austro-Ungaria și Germania, n'au putut încă ieși din România.

A. S. R. principele Nicolae la serbările cercetașilor din Ploești. Sâmbătă cohorta Grivița a cercetașilor din Ploești, și-a serbat patronul. În vederea acestei festivități au sosit în localitate centuriile, dependente de legiunea Carol a cercetașilor din Prahova. De asemenea a sosit și A. S. R. principele Nicolae, însoțit de d. Dimitrescu Mugur.

La ora 10 și jum. dimineața, în prezența A. S. R. principele Nicolae, a dlor colonel Toplicescu și P. Popescu directorul liceului local și a cercetașilor s'a oficiat un Te-Deum la catedrala Sf. Ion. După terminarea slujbei, cercetașii au pornit în frunte cu A. S. R. principele Nicolae spre statuia Vânătorilor, de pe bulevardul Independenței unde s'a oficiat un serviciu divin în memoria eroilor căzuți la Grivița. S'a luat apoi jurământul noilor cercetași.

Cu această ocazie dnii Dimitrescu Mugur și Pană Popescu au ținut cuvântări arătând importanța cercetășiei. După terminarea serbării cercetașii au defilat în fața publicului.

Cercetașii au vizitat apoi liceul local unde au luat masa, iar după amiază împrejurimile orașului. A. S. principele Nicolae s'a fotografiat la Monumentul Vânătorilor în mijlocul veteranilor. Seara A. S. R. principele Nicolae a părăsit orașul.

Știri din România. M. S. regina Elisabeta, care se găsește la Sinaia, va pleca la 20 Septembrie v. a Curtea de Argeș.

— M. S. regele a plecat Mercuri noaptea la ora 11 și 15 minute, pentru Cernavodă, de unde se va imbarca pe bordul iachtului „Principele Nicolae”, spre a face o excursiune pe Dunăre până la Tulcea și Măcin. Suveranul se va întâlni la Cernavoda cu M. S. regina, care va veni dela Constanța, unde se află încă de Duminecă. În vederea vizitei regale, orașul Cernavoda a fost pavoazat.

M. S. regele și-a exprimat dorința de a vizita, cu prietul călătoriei pe care o face pe Dunăre, mănăstirile Cocoșu și Celic-Dere din județul Tulcea.

P. S. Nifon episcopul Dunării de jos a fost înștiințat de vizita ce urmează a o face M. Sa la mănăstirile din Dobrogea.

Voluntarii români cari au urmat ultimul curs de ofițeri ținut la Lugoj au făcut cu succes examenul și anume: dela reg. 8: George Dărăbant, Pavel Bulgia, Aureliu Renoiu, Cornel Roșca, Teodor Banda, Aureliu Doga, Zorilă Pop, Vi-chentie Murărescu, Vasile Miloia, Nicolae Brinzeiu, Dumitru Gaescu, Ioan Popiștiu, Nicolae Domașnian și Nicolae Popiștiu. — Dela reg. 4: George Sârbu. Tot dela reg. 8 și Teodor Marconescu și Ritian Baderca și Floria Daia.

Duelul dintre dnii Gr. N. Filipescu și G. Metaxa-Doro. Se anunță din București: În urma unui diferend pe cale publicistică, ivit între dnii Gr. N. Filipescu și G. Metaxa-Doro, redactor la ziarul „Inainte” acesta din urmă simțindu-se jicnit, și-a constituit martori pe dni A. Kiriacescu și Barnoschi Vasiliu. Martorii dlui Gr. Filipescu au fost domnii V. Mavrocordat și Polizu Micșunesti. Întâlnirea adversarilor a avut loc pe platoul școalei de artilerie. Arma aleasă a fost floreta. După a doua repriză d. G. Metaxa-Doro a fost rănit ușor la mâna dreaptă.

Mulțumită publică tuturor celor ce și-au dat concursul la succesul moral și material al concertului aranjat în Beliu de tinerimea română în favorul „Crucei roșii”. În special dsoarei Catita Popa, a cărei apariție gingașă și dexteritate în predarea rolului a stors admirația publicului. Mulțumesc dlor, cari au binevoit a suprasolvi, ș. a. I. Popa 8 cor. 40 fil., I. Lanert 5 cor., A. Hanák 2 cor. 40 fil., M. Jankó 4 cor. 40 fil. — N. B. Aceștia au suprasolvit peste 1 cor. — *Zenobie Brădean*, teolog absolvent.

Prim-ministrul ungar la monarh. Conte Tisza a sosit alaltăieri dimineață la Viena, și a plecat la Schönbrunn unde a fost primit în audiență de rege, făcându-i raport despre chestiunile la ordinea zilei. Apoi prim-ministrul ungar a conferat cu ministrul de externe, baronul Burian. Seara, contele Tisza s'a întors la Budapesta.

Restrângerea circulației civililor în zona de războiu este stabilită de o nouă ordonanță a ministrului de interne ungar, care împarte hotarul monarhiei în zona *exterioară* a operațiilor. În prima zonă, călătoriile nu-s restrânse, și pașapoartele și legitimațiile eliberate de autoritățile polițienesti dau dreptul de călătorie. Zona internă a operațiilor de războiu în Ungaria nu pot fi trecute. Ele sunt: orașul Neoplanta, cercul Titel din comitatul Bacs-Bodrog, cercurile și orașele Panciova, Antalfalva din Torontal, orașul Becicherecul mare, cercurile și orașele Temes-Cubin, Biserica-albă și Vârșet, cercurile Moldova-nouă, Orșova, Jam, Bozovici și Teregova, precum și acea parte din cercul Caransebeș, între munții Magura, Marga și Poiana Nediei. Pot călători în aceste ținuturi, numai acele persoane cari au interese publice, sau vin în afaceri agricole și industriale, sau importante interese familiare. Pe lângă legitimații el trebuie să aibe și un permis al comandamentului militar din orașul de unde pleacă.

Un martor ocular al rănirii profesorului V. Micula. Părintele Cornel Lazar din Arad a primit o scrisoare din partea dlui învățător Gh. Lipovan din Oravița în care i se comunică următoarele:

„Fiul meu e sublocotenent activ (absolvent al academiei tehnice militare din Mödling) la div. de artilerie grea Nr. 7, batalionul 1 și e singurul care a scăpat cu viață din 6 ofițeri în mijlocul cărora a explodat în ziua de 18 August ora 9 dimineața granatul care a ucis pe loc 4 ofițeri, iar pe decedatul locotenent V. Micula, profesor, l'a rănit grav la un picior; pe fiul meu ghiță l-a rănit ușor în șase locuri și în prezent se află în spitalul din Cilli”.

Bulgaria îl înrolează pe Bulgarii macedoneni. Consulatul bulgar din Budapesta îi provoacă pe toți Bulgarii macedoneni, de 18—45 ani, cari petrec pe teritoriul monarhiei să se prezinte începând din 17 Septembrie (4 Sept. v.) la consulat (Budapesta X. István ut), unde li se vor libera pașapoarte pentru ca să plece în Bulgaria unde vor fi înrolați în armata bulgară. Acei Bulgarii macedoneni cari au servit în armata de voluntari Makedon-Odrin au să se prezinte imediat la corpurile lor pentru deprinderi de arme timp de 3 săptămâni, iar aceia cari nici decum n'au fost soldați vor primi instrucție militară timp de 45 de zile.

Audiența ministrului de externe. Lui „Bud. Tud.” i se anunță din Viena cu datul de ieri: M. Sa monarhul l'a primit azi pe ministrul de externe, baronul Burian, în audiență particulară, care a ținut timp mai îndelungat.

Grupul financiar Morgan acordă împrumut antantei. Agenția Reuter anunță că în conferința grupului financiar Morgan ce a avut loc în zilele aceste în Newyork, Pierpont Morgan a prezentat proiectul detaliat privitor la împrumutul anglo-francez și l'a provocat și pe Rochefeller jun. să participe la împrumut. Banca National City, care conduce afacerile financiare ale familiei Rockefeller a hotărât că va participa la acest împrumut. Din aceasta hotărâre se vede că Standard Oil company va lichida curând milioanele în scopul împrumutului. Intre membrii comisiunii financiare anglo-franceză și bancherii americani a avut loc deja prima ședință formală. O parte considerabilă din împrumutul anglo-francez e deci asigurată și vor fi provocate ca să participe la acest împrumut, care probabil va fi împărțit în patru părți și băncile filogermane. Împrumutul va aduce 5 procente cari se pot plăti numai în dolari.

Excursiunea în Ardeal ce era anunțată de ziarele din București se amână pentru vara viitoare, din cauza că mai multe domnișoare nu primesc pașaport. Poeta Emilia T. Diuganu, a fost brusc respinsă dela consulat. Văzându-se

silite a rămânea în Tară, vor vizita mănăstirea Văratec, unde vor pune flori pe mormântul neuitatei Veronica Micle.

Italianii din Sălaj. În urma războiului cu Italia, mai mulți cetățeni austriaci de naționalitate italiană au fost aduși la Zălau, la Jibău și la Cehul Sălajului. Sosiră acolo în 29 Mai 1915. Acum, în 9 Septembrie, au plecat cu un tren separat, fiind transportați la Leibnitz. Zilele acestea au să fie duși și ceilalți italieni de pe teritoriul acestui ținut. Dintre 790 Italiani, sosiți la Zălau, au răposat 19. Cazuri de naștere au fost șapte. — (T. R.)

x **Trăsuri pentru copil,** trăsuri ce se pot desface, scaun pentru copii, paturi pentru odihnă, rețicle, pungă, pălării de mătase, de gumă și de antilop pentru dame, pardesii de gumă pentru femei și pentru bărbați, asortiment foarte bogat și prețuri foarte ieftine la firma: **Hegedüs Gyula, Arad, bulevardul Andrássy nr. 16.** (Fi 2497)

Kenjro Tokutomi.

Până la moarte...

Roman japonez.

Tradus în românește de: P. Robescu.

(Urmare). (43)

Soarele, care învălea trăsura cu razele lui murinde scăpătase aproape după dealuri și amurgul începuse, când ajunsese la casa generalului Kataoka. Aerul serei, era parfumat de florile castanilor. O lampă ardea deasupra unei porți laterale, înaintea căreia așteptau două care de transport. În antreu se auzeau glasuri. Nami nu înțelegea mișcarea aceasta, care avea aerul unei mutări. Matusa și infirmiera îi ajutară să se dea jos din trăsura, pe când în prag se ivi doamna Kataoka. Aceasta făcu câțiva pași întru întimpinarea lor, zise:

— Ați venit de grabă.

Privirea doamnei Kataoka trecea dela Nami la doamna Kato.

— Ce mai faci, mamă?... Tata unde este?

— În birou! — răspunse dânsa scurt.

Se auziră glasurile fratelui și sorei, cari alergară spre sora lor mai mare, așteptată cu atâta nerăbdare, și fără să ție seamă de mama lor se aruncară în bratele ei. Veni și Koma.

— Mi-chan! Ki-chan! Ce mai faceți? Uite și pe Koma-chan. Bine v'am găsit, dragii mei. Mi-chi se agăță de brațul surorii sale zicându-i:

— De acum o să stai mereu cu noi... am văzut că ți-au sosit toate lucrurile tale...

Nimeni n'a avut curajul să-l facă să tacă, iar mama vitregă, Koma și matusa, se uitau la Nami.

Ce-ai zis?

Nami se uita când la unul când la altul, pe urmă văzu lucrurile sale, grămădite într-o odaie, lângă intrare. Nu mai era nici o îndoială... iată toaleta... masa de lucru... garderoba... toate lucrurile ei din casă.

Nami începu să tremure și împleticindu-se merse spre matusa sa și o luă de mână. Toti plângeau.

Se auziră pași grei... Tatăl venea spre ele.

— Tată! Tată!

— Draga mea!... De câtă vreme nu te-am strâns în brate!

Generalul strânse lung-la pieptul său puternic corpul delicat al ficei prea iubite.

După o jumătate de oră, liniștea se întorse în casă. În biroul generalului, vorbeau două persoane: tatăl și fica. Ca și în ziua nunței, când dânsa părăsea casa ca să nu se mai întoarcă niciodată, tot așa și acum, asculta sfaturile părintelui iubit... Și azi, ca și atunci, Nami plângea cu fața pe genunchii părintești, pe când generalul mângăia ușor părul fetei sale, care plângea cu suspine.

(Va urma).

Ultima oră.

MARELE DUCE DE MECKLENBURG ÎN ARAD.

Marele duce Ioan Albert de Mecklenburg, întorcându-se din importanta misiune specială, care a avut-o la București, Sofia și Constantinopol, a trecut azi cu un tren special prin gara din Arad. Trenul marelui duce, compus din 2 vagoane salon și un vagon de dormit, a sosit la orele 8 dimineața, în gara Aradului, oprindu-se aci pe zece minute. Din partea autorităților militare s'au înfățișat în gară la sosirea trenului, comandantul militar al gării locotenentul Al. Fekete, care s'a prezentat și a dat raport marelui duce. Marele duce nu s'a coborât din vagonul său, aghiotantul său însă, un general german, a făcut plimbare pe peron.

După 10 minute trenul a plecat din gară.

GRECIA ȘI SERBIA NU CEDEAZĂ TERITOR BULGARIEI.

Atena. — Ministrul român și sârb s'au prezentat la primul ministru Venizelos, cu care au conferat timp îndelungat. După plecarea ministrului român, ministrul sârb și primul-ministru grec au discutat temeinic nota care a adresat-o mai recent antanta Bulgariei și au căzut de acord, că teritoriile pe cari antanta le promite Bulgariei contra protestării Serbiei și Greciei, nu le vor ceda și vor prezenta împătritei întelegeri un nou protest comun.

Venizelos a declarat următoarele: Grecia mai bine pierde, decât să permită debarcarea și trecerea trupelor cari le va trimite antanta pentru a le sfâșia teritoriul.

CONSILIU DE MINISTRI ROMÂN.

București. — Joi s'a ținut un consiliu de miniștri acasă la d. I. Brătianu, sub președinția dsale.

MINISTRUL DE FINANȚE AL RUSIEI ÎN TRECERE PRIN BUCUREȘTI.

București. — D. M. Bark ministrul de finanțe al Rusiei, care a rămas câteva ore la București, a plecat la Paris, prin Sofia-Dedeagaci. D. Bark va avea la Paris o întrevedere cu d. Ribot, ministrul de finanțe al Franței și se va duce apoi la Londra, pentru a coniferi cu cancelarul regatului.

DEPLINĂ ÎNTELEGERE ÎNTRE AMERICA ȘI GERMANIA.

Londra. — „Exchange Telegram Co” anunță din New-York cu datul de 15 Septembrie: World publică convorbirea colaboratorului său cu ambasadorul german la Washington, contele Bernstorff, care a declarat că divergențele ivite între Germania și Statele-Unite se vor aplană cel mult în două săptămâni. Intre ambasador și secretarul Lansing e deplină înțelegere.

INTREVEDERE ÎNTRE REGELE ROMÂNIEI ȘI AL BULGARIEI.

București. — „Dimineața” anunță: Excursia regelui român pe Dunăre are ca scop o întrevedere cu regele bulgar.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Cafea ieftină!!!

Firma noastră de import F. A. Degan în Fiume (Postafiock nr. 163.) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. Scrieți românește!

No. 1	Cafea Santos, aleasă și frumoasă	1 kgr.	4.60 cor.
„ 10	„ Cuba fină, frumoasă	1 kgr.	4.80 „
„ 14	„ Cuba cea mai fină	1 kgr.	5.20 „
„ 16	„ Cuba mărgele, aleasă	1 kgr.	5.20 „
„ 16	„ Cuba specialitate	1 kgr.	5.60 „
„ 24	„ Ceylon fină	1 kgr.	5.40 „
„ 21	„ lava aurie	1 kgr.	5.20 „
„ 106	„ „Victoria” cea mai fină	mixtură	1 kgr. 5.60 „

5 kgr. se trimite cu poșta francat și vămuit prin rambursă.

Publicare.

UN TÂNĂR, vărsat în afacerile noastre se caută cu aplicare momentană în cancelaria notarului din Rășinari (Resinár, Szeben m.) Condițiuni favorabile. A se adresa subscrișului

IOAN JIURCOIU,
notar com. (Resinár)

(Ca 2514—3)

VINURI

vechi și noul de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) *Petru Benea*, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911 — 1912

Vin alb — — — 1.10 1.00

Rizling — — — 1.15 1.10

Roșu de Miniș — 1.60 1.20

Carbenet — — — 1.40 —

Vinuri vechi și noul din anul 1914.

Vin alb — — — .90 .80

Rizling — — — .92 .82

Șiller — — — .96 .86

Vinul se expediază cu rambursă de la 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

No. 2619

Petru Benea

propr. și neg. de vinuri

Világos (Arad m.).

Vlăstari de salcâmi (bagrin)

de 2 ani, calitatea I

de 70—100 cm. înălțime 1000 buc. 8 cor

> 100—150 > > > 12 >

peste 150 > > > 16 >

De vânzare la pepiniera:

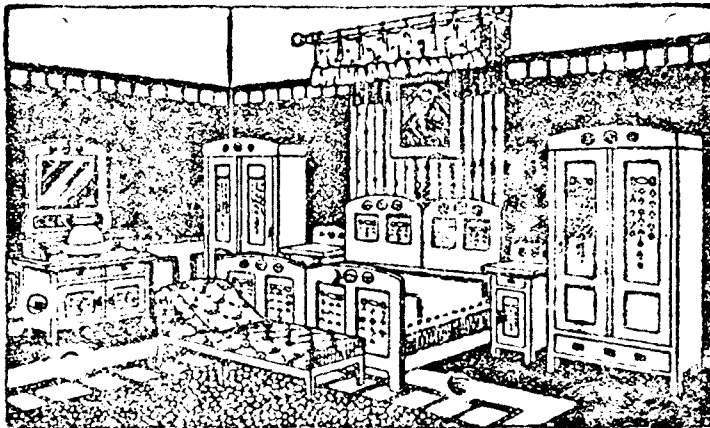
Klár és Demeter, faiskolája.

Nyiregyháza.

(Ka 2491—6)

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VARȘET, strada Kudritzker numărul 44—46.

Cea mai renumită

mare fabrică de mobile

din sudul Ungariei (Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut. — (Sa 113)

Haine de vară,

pardesiuri, haine pentru bărbați, haine pentru baluri, articli de toaletă, umbrele, perdele de dantele și de pânură se curățesc și vopsesc cu multă grijă și specialitate în

stabilimentul meu industrial de vopsitorie de pânuri și de curățitorie chimică,

aranjate cu cele mai noi mașini din străinătate. — Despărțământ special pentru curățitul, vopsitul pălăriilor pentru bărbați și femei. — În cazuri de moarte hainele de pânură și de mătasă, hainele pentru bărbați etc. se vopsesc grabnic în negru. — Hainele de bărbați date spre curățire se și reparază cu specialitate în croitoria mea specială. — Scrisori de recunoștință din toate părțile țării.

Lucza József, vopsitor de pânuri și curățitor chimic Szeged.

TELEFON:
994.

Prăvălie și stabiliment principal:
str. Laudon, nrul 9., colțul
pieței Valeria. (Lu 2106)

TELEFON:
994.

In atențiunea negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de ciocoladă și zaharicale pentru prețuri de fabrică. :: ::

In depozit: *Kugler, Heller, Túrth și Manner.* :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,

Piața Andrássy, colțul Salacz utca

Telefon 1059.

Telefon 1059.

(Ca 2270)

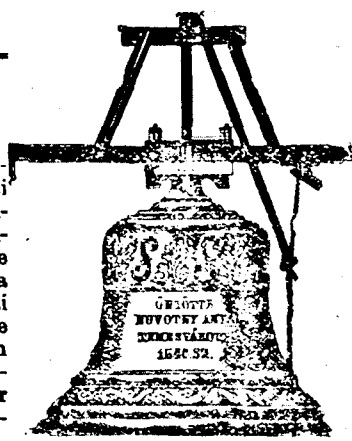

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alul

Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât cel de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kgr. este egal în ton cu un clopot de 431 kgr. patentat după sistemul vechi. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. —

Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

Dufek Kálmán,

atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică

Cluj (Kolozsvar), str. Hegedus Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc. în bucate gata sau desfăcute de-olaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă. Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore. — Comandele cu poșta conștiințioasă și punctual. — Hainele de doliu se execută cât se poate de repede.

Du 1345

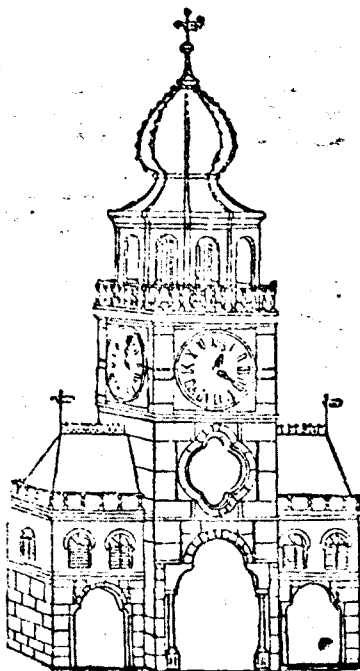
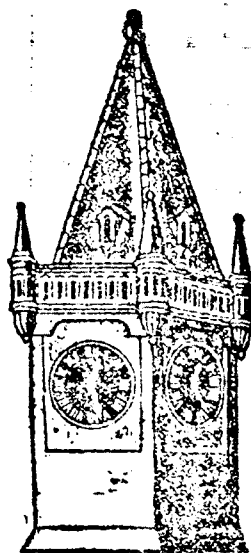
CEASURI PENTRU BISERICI.

SZÁNTHÓ GYULA

fabrică de ceasuri pentru biserici

NAGYVÁRAD,
Damjanich-utca 30 szám.

Offeră ceasuri pentru biserici cari se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile și odată la zi, durabile și precise. Prețuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanția pe mai mulți ani. Prețurile la dorință se trimit gratis. Plăci (tablă) pentru ceasuri cari luminează noaptea, executate admirabil. — Prețuri ieftine. (Sa 88)

Liferantul diecezelor gr. or. și gr. cath.

„CĂLBEAZĂ”

la oi — vite cornute — porci — cai etc. etc.
Se vindecă numai și numai prin medicina în
contra „Călbezei” inventată și fabricată de
Dl. farmacist Simeon Oniciu în Abrudbánya
(Alsófehér m.) și concesionată de înaltul Mi-
nister ungar, sub numele de O 2515-2

„PARASITIN” III

Grijiți, că nime nu are dreptul de a vinde și
fabrica această medicină!!! — Dacă va îndră-
zni cineva să Vă îmbie cu medicină în contra
„Călbezei” „Parasitin” rog să mă avizați — și
Ve-ți primi un frumos onorar — iar în contra
falsificătorului voi purcede pe calea legii.

SIMEON ONICIU

FARMACIST.

ABRUDBÁNYA (Alsófehér m.)

ATELIER DE CURELĂRIE, ȘELĂRIE și COFERARIE

O RENDT G. & FEIRI W.

ODINIOARA SOCIETATEA CURELĂRII

Strada Cisnădiei 45. SIBIU, Heltauer-gasse 45.

Magazin bogat în articole pentru curățat, călărit
vânat, sport și voiaj, poclăzit și procovături, port-
monee și bretele solide și alte articole de ga-
lanterie pe lângă prețurile cele mai moderate.
CURELE DE MAȘINI, CURELE DE CU-
SUT ȘI LEGAT SKY (vârzobi), permanent în
depozit. Toate articolele din branșele numite și
reparatura lor se execută prompt și ieftin. Liste
de prețuri la cerere se trimite franco. (O-9)

Comandele prin poștă se eșef-
tuesc prompt și conștientos.

SZLANNÁR ÉS RÓTH

întreprindere de pictură de sticlă,
altare, biserici și sticlărie decorativă

Oradea-mare (Nagyvárad), Arany-János-u. 14.

(Sa 2166)

Execută foarte frumos pictarea de sticlă,
biserici, altare, icoane și fresco, toffelul de
lucrări de marmoră. Execută decorațiuni de
sticlă, lucrări de mozaic italiene și americane.
Aurături și pictarea tablourilor staționare.

APEL!

Atrag atențiunea on. mei mușterii
și a publicului ce vrea să cumpere
monumente mormântale asupra
faptului că deși amândoi proprietari
firmei suntem sub arme, întregul nostru personal continuă
să lucreze neturburat sub condu-
cerea personală a dlui Alexandru
Draszyil, conducătorul firmei no-
stre de piatrărie. Practica lui de
27 ani în această branșă e ga-
ranță suficientă, să putem satis-
face și în viitor toate așteptărilor
și să putem executa toate lucrările.

: **Serviciu prompt!** :

Prețuri foarte ieftine!!!

Pentru fiecare lucrare garantează 20 ani!

Rugând binevoitorul sprijin

semnez cu deosebită stimă

MENRATH

și STEINER

comercianți de pietri mormântale și piatrari.

Arad, Józseffőherceg-u. 11.

Unde

se pot cumpăra
cele mai bune și
mai elegante

PLOIERE?

Unde se pot afla noutățile
cele mai moderne — **En-tout-cas**
și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și
estetică, de calitatea cea mai bună și cele mai moderne

albituri pentru bărbați

în executare recunoscută de cea mai bună.

Cămeși de modă albe și colorate;

GULERE și **MANGETE**

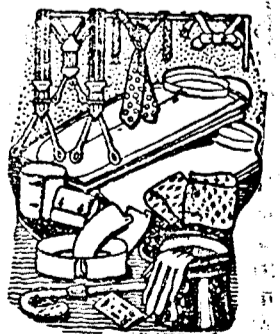
albe și colorate; **BATISTE** de buzunar;

BRATELE; **CRAVATE** pentru gulere

simple și duble; **CĂMEȘI** din păr de

camilă; **CIORAPI** și alți articlii de modă

p. bărbați în sortiment bogat și cu pre-
țurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de paraplee și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

SIBIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit”.